

Kai (tv), Olavi (i midten)
og Olavis plejebroder i
Hoptrup, 1943.

Den største evakuering af flygtningebørn nogen sinde fandt sted i Finland under 2. Verdenskrig. 4000 børn kom til Danmark, heriblandt Kai og Olavi. Da krigen sluttede, fik den ene lov til at blive hernede, mens den anden blev tvunget til at rejse hjem. Det kom til at afgøre deres skæbner

Af Lisbeth Jessen • Foto: Jørgen Aabenhus

Drengene fra Finland

En junidag i 1942 kom en gammel rutebil kørende fra Haderslev ned ad den stejle og snoede bakke til den lille landsby Hoptrup. Inde i rutebilen sad 15 børn med navneskilte bundet om halsen. Olavi var med sine elleve år den ældste. Kai var syv år, lille og tynd.

De 15 børn var bare en lille gruppe ud af de 70.000 flygtningebørn der blev bragt i sikkerhed for krigens sult og de russiske bombardementer. Sverige modtog de fleste børn. 4000 kom til Danmark, heriblandt Olavi og Kai.

- Vi var blevet sat på toget i Helsinki, og da det kørte, løb mange mødre grædende efter os. Det hele var så forfærdeligt, og det gjorde meget ondt. De helt små børn inde i toget skreg og græd, fortæller Olavi Oksa.

Han er lige fyldt 70, han er pensioneret og bor i en forstad til Helsinki. Han var finnebarn i Danmark under krigen, og fordi han næsten hvert år siden har været på besøg, taler han udover sit finske et forbløffende flydende og fejlfrit dansk.

Kai Schmidt taler kun dansk. Han er 67 år, bor i Haderslev og er pensioneret vicesko-

leinspektør. Han fulgtes med Olavi hele vejen til Danmark og kom til samme landsby. Men Kai var et af de børn der fik lov til at blive da krigen var slut.

- Jeg vidste ikke om jeg bare skulle en tur ud på landet da jeg blev sat på toget. Der kom til at gå 17 år før jeg kom tilbage til Finland, siger Kai.

DEN BARNLØSE KØBMAND

De finske drenge kom fra fattige kår derhjemme. Kais mor vaskede nogle gange op på en restaurant. Det var et af de steder hvor han og hans storebror kunne komme op og få lidt at spise i 1941-1942. Men han gik sulten i seng mange gange, og da han kom til Danmark som otteårig, lignede han et barn på fire.

500 meter fra Kais hjem i Finland boede Olavi sammen med sin mor og mormor. Faderen var død.

Bussen holdt ved Bager Holm i Hoptrup, og de femten børn blev gennet om i caféhaven der var fyldt af "plejeforældre" der skulle afhente deres finnebarn.

Kai kom til købmand Schmidt, og Olavi kom op til møller Kristensen.

Evakuerede finske børn ankommer til Østerport station i København. Nogle af dem havde navneskilte om halsen.

FOTO: NORDFOTO

- Købmand Schmidts var et ægtepar der til deres store sorg ikke selv havde fået børn så da de fik en knægt på syv år, blev jeg behandlet som nyfødt og gennemfor-kælet. I Finland havde det været fattigt på alle måder med mad og med legetøj. Her fik jeg mit eget værelse, jeg fik alt det jeg kunne spise, og jeg kom meget hurtigt til at betragte dem som mine rigtige forældre, fortæller Kai.

På kort tid glemte drengene deres modersmål.

- Der gik ikke ét år, så havde vi glemt det

finske sprog. Vi ville ikke snakke det, ikke drengene i hvert fald. Vi var flove over at snakke finsk, fortæller Olavi. Han fik det godt på møllen hvor der var flere børn, og han elskede sin plejemor.

- I Finland boede vi tre personer på et værelse på tre gange tre meter. Da jeg kom til Hoptrup, fik jeg mit helt eget værelse; det var slet ikke til at forstå. Og mad, ligeså meget som jeg kunne spise. Før vi spiste, stod vi alle sammen op bag ved stolene, så sagde far: Velbekomme. Først da satte vi os ned, og så læste han

bordbøn som jeg stadigvæk husker. Den lød sådan her: Velsign vort måltid fader kær. Velsign os alle hver især. Olavi og alle finner. Amen.

DET STORE SAVN

Men da krigen sluttede, skulle alle finnebørnene tilbage til Finland, kun 400 børn ud af de 4000 fik lov til at blive. Resten vendte hjem under pres fra deres finske familie, men også fra den finske stat. Finland krævede sine børn tilbage.

Den Store

Det er et stort brød!
Nybagt, frisksmurt og
frit valg mellem en række
forskellige lækre pålæg.
Prøv f.eks. Dille med
æggesalat eller Dille med
kyllingebryst

FRIT VALG

31,-

Eller lad dig friste af de
andre friske sandwich
– måske én af de 4 for-
skellige, lune Panini'er,
måske en dobbelt-
sandwich eller en af de
gode og velsmagende
grovboller.

DSB café

DSB minibar

Olavi Oksa har et lille
sommerhus med sauna
ved en sø langt inde i
de finske skove, i
nærheden af Mikkeli.

Olavis paradis i Hoptrup endte brat. Han blev sendt hjem.

- I 1947 kom jeg med båd ind i Helsinki havn, og jeg kunne se oppe fra båden at min mor stod på kajen. Så begyndte jeg at tænke på hvordan man mon siger mor på finsk? Jeg havde ingen anelse om det. Jeg kunne ikke et eneste ord finsk mere. Min mor boede i en slags fælleskøkken, hvor en masse mennesker kom og gik fordi der var komfur hvor alle kogte vand og lavede mad. Hver aften når jeg skulle i seng, skulle bordet flyttes væk og to stole skulle fjernes, så blev sengen trukket ud. Det var vores hjem. Det var forfærdeligt fattige forhold at komme hjem til. Jeg græd over det, siger han.

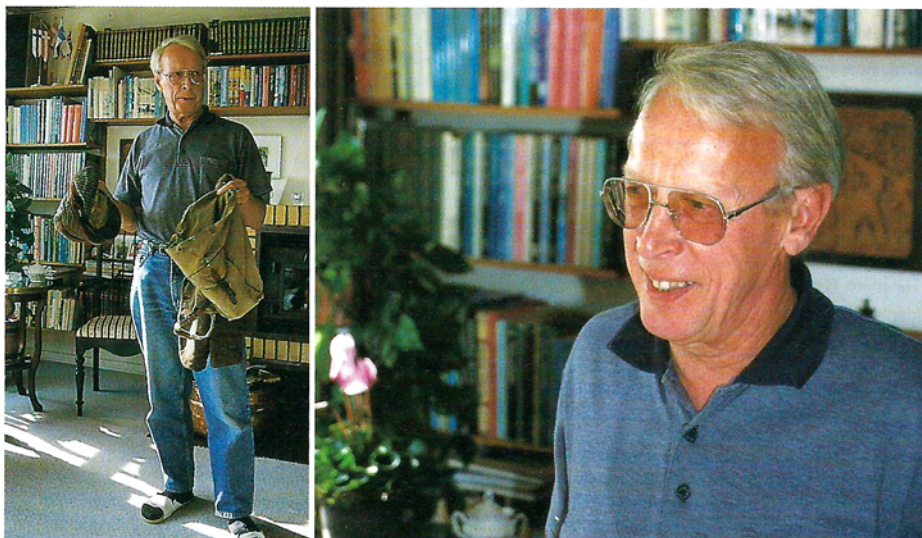
Da Olavi kom tilbage til Finland, var han 16 år. Fem vigtige barne- og ungdomsår havde han tilbragt i Danmark, og hans liv i Finland blev ikke nemt. Forholdet til moderen hjemme blev ved med at være belastet, så Olavi betragtede plejemoderen i Danmark som sin rigtige mor. Det var hende han nærrede stærke følelser for,

og det var hende han savnede voldsomt da han kom til Finland. Men der var ikke noget at gøre. Han skulle blive. Olavi gjorde alt for at flytte fra fælleskøkkenet så hurtigt som muligt, men på grund af bombardementerne var der stor bolignød i Finland. Derfor giftede han sig i en meget ung alder for at komme væk fra moderen. Ægteskabet varede i kort tid. I dag er Olavi Oksa gift for tredje gang. Med sin anden kone har han to børn. - Jeg havde et tæt forhold til min mor i Danmark. Da jeg blev skilt anden gang i 1986, var min mor død året før. Allerede i 1975 havde hun lavet et testamente hvor det var bestemt at jeg skulle arve 20.000 kroner efter hende. Og i 1986 da jeg var blevet skilt, kneb det meget med penge. Så da hjalp min danske mor mig igen, siger Olavi Oksa.

DEN GLADE DRENG

Kai var til gengæld den eneste af de 15 finnebørn i Hoptrup der fik lov at blive. - Hver gang der var tale om at jeg skulle

Da Kai Schmidt ryddede op efter sin fars død i 1989, fandt han på bunden af forældrenes klædeskab en lille rygsæk som han havde haft med i 1942. I rygsækken lå en lappet barnejakke, en lille kasket og Kais vinterhue hjemme fra Finland.

tilbage, protesterede jeg. Engang i 1946-1947 hvor det trak op til at jeg skulle sendes til Finland, så stak jeg af. Min mor i Finland sendte mange breve herved, og jeg må indrømme at jeg var for sløv til at svare. Og efterhånden som tiden gik og mine danske plejeforældre også håbede på at jeg fik lov at blive her, ja så gik korrespondancen i stå bortset fra et enkelt julekort og fødselsdagskort, men ellers var der ingen brevvæksling i mange år. Kai kom på seminariet og blev lærer. Han mødte Helga der også var lærer, og det var hende der lagde pres på Kai for at han skulle få kontakt til sin finske familie igen. 17 år efter ankomsten til Hoptrup rejste Kai og Helga til Finland, og Kai genså sin mor og bror. Efter at Olavi havde aftjent sin værnepligt i Finland, fandt han endelig en mulighed for at kunne gense den danske familie i Hoptrup. Han fik job hos Finn Air.

- Det gjorde jeg for at kunne få fribilletter til at rejse til Danmark, og jeg brugte dem hvert år for at besøge min far og mor i

Danmark, som jeg betragtede som mine rigtige forældre.

I modsætning til Olavi Oksa ser Kai Schmidt tilbage på en lykkelig sammenhængende barndom.

- Jeg fik en barndom som jeg kunne ønske for alle børn i verden, og jeg har haft et godt familieliv. Jeg har klaret det godt økonomisk og arbejdsmæssigt, så jeg kan på ingen måde sige der er noget jeg fortryder, bortset fra at jeg gerne ville have kunnet tale finsk. Det kan jeg ikke. Selv om Olavi kom til Danmark hvert år for at besøge sin plejefamilie, så han og Kai ikke hinanden før 1992. Olavi troede at Kai var flyttet, og Kai levede sit eget, danske liv. Men Kai havde opkaldt sin søn efter "storebror" Olavi. Sønnen hedder Finn Olavi. Efter 45 år uden kontakt fandt Olavi frem til Kai i 1992. Nu ser de hinanden hvert år når de gamle finnebørn mødes i Danmark. ●

Foreningen af danske finnebørn, Suomalaislapset Tanskassa Yhdistys kan kontaktes via Kai J. Palomäki Schmidt, 74 52 55 08.